

Natuur.stad

DRIEMAANDELIJKS LEDENBLAD VAN NATUURPUNT ANTWERPEN STAD - JUNI 2024 - AUGUSTUS 2024 - JAARGANG 13 - NUMMER 2
VERSCHIJNT IN MAART, JUNI, SEPTEMBER EN DECEMBER

FEESTELIJKE (HER)OPENING PARK BRIALMONT

WANDELKAART
VIERSELS GEBROEKT
SLECHTVALKEN IN
ANTWERPEN

Het zijn woelige tijden geweest voor onze vereniging en vermoedelijk zijn ze nog niet volledig voorbij. Het begon in het voorjaar van 2023 met een aantal krantenartikels die 'aankaartten' dat Natuurpunt (te) veel geld, grond en macht had. Beweringen die makkelijk te relativeren zijn: velen weten immers niet dat wanneer Natuurpunt die gronden 'te gelde' zou proberen maken, de vereniging alle ontvangen aankoop-subsidies daarvoor zou moeten terugbetalen aan de overheid. Het teveel aan macht werd eenvoudig gerelativeerd door onze nationale voorzitter Bart Vangansbeke, door te stellen dat als Natuurpunt werkelijk zoveel macht had, de natuur er beter aan toe zou zijn dan nu het geval is.

Maar het werd 'persoonlijker' door aanvallen van bepaalde politici, die Natuurpunt disproportioneel verantwoordelijk stelden voor de problemen die de landbouwers ondervinden. Een claim die helaas nog werd opgepookt door bepaalde (landbouw)organisaties en individuen met niet altijd even zuivere beweegredenen. Eén en ander kadert in de aanstaande verkiezingen, maar sommigen die al langer om uiteenlopende redenen bedenkingen hebben bij bepaalde facetten van de Natuurpuntwerking, grijpen nu gewoon hun kans om olie op het vuur te gooien...

Ik zie dat allemaal met bezorgdheid tegemoet en kan maar hopen dat veel mensen daar 'doorkijken' en een stem uitbrengen die goed is voor onze natuur, want zelfs Europees zien we dat natuurdoelen worden ondergraven aan een verontrustend tempo. Ik verwoordde het ondertussen 8 jaar geleden als volgt in een opiniestuk in De Standaard: **"Een verschrikkelijk misverstand dat bestaat in de geesten van erg veel mensen is dat er belangrijker zaken zouden bestaan dan de zorg voor onze planeet. De grootste uitdaging is de ecologische. Ze vormt de basis van ons bestaan. Zonder voldoende natuur heeft het straks geen enkele zin meer om nog wakker te liggen van werkgelegenheid..."**.

Koen Van Keer
Voorzitter

Inhoud

juni 2024 - augustus 2024 - jaargang 13 - nummer 2

Voorwoord	2
Interview Silke Hoefkens	3
Interview Maarten Mortier van het Fonds voor Instandhouding van Roofvogels (FIR)	5
Wie is wie bij Natuurpunt Antwerpen Stad (NAS)?	6
Viersels Gebroekt	8
Feestelijke heropening Wolvenberg	10
Vogelweekend in Trois-Ponts	10
Grote kaardenbol	11
De Europese Spin van het Jaar ook in Antwerpen	13
JoNAS: Op natuurwandelen met doe-opdrachten	14
Ecopower doet ook dit jaar mee aan Expeditie Natuurpunt	15
Activiteitenkalender	16

Lokale afdeling

Natuurpunt Antwerpen Stad is de lokale afdeling van Natuurpunt, vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen. Het werkingsgebied omvat de delen van de districten Antwerpen (postcodes 2000, 2018 en 2060) en Borgerhout binnen de Ring en het volledige district Berchem. Lid worden betekent dat je deel uitmaakt van een grote vereniging met meer dan 130.000 gezinnen, die in Vlaanderen 25.000 ha natuurgebied beheert.

Contact

Koen Van Keer, Boomgaardstraat 79, 2018 Antwerpen. (03-226 76 01)
info@natuurpuntantwerpenstad.be

Vragen of opmerkingen kan u sturen naar: redactie@natuurpuntantwerpenstad.be

Lid worden

Lidgeld per gezin: € 38/jaar. Te storten op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 met vermelding van je huidig lidnummer of voor nieuwe leden met vermelding van je naam en adres. Je ontvangt dan zowel het nationale tijdschrift Natuurblad als het lokale ledenblad Natuurstad. Bovendien krijg je korting bij aankopen in onze Natuurwinkel. Leden van Natuurpunt uit een ander werkingsgebied kunnen voor € 7 een abonnement op Natuurstad nemen. Te storten op rekeningnummer BE60 5230 8051 9270 met vermelding van je lidnummer, naam en adres.

Giften

Donateurs storten een extra bijdrage bovenop hun lidgeld. Vanaf € 40 per kalenderjaar krijg je een fiscaal attest. Storten kan op BE56 2930 2120 7588 met vermelding 'Wolvenberg - projectnummer 7743'.

Natuurstad is het driemaandelijkse ledenblad van Natuurpunt Antwerpen Stad. Gedrukt op een alcoholvrije pers met inkt op vegetale basis door Drukkerij Gazelle. Oplage: 2700 exemplaren.

Redactie: Christiane Lobbstaël, Ria Van Bastelaere, Monique Van Dousselaere, Graziella Van Eylen, Koen Van Keer, Marc Van Outryve, Minne Verlinden, Johan Wyckmans.

Layout: Kolja Aertgeerts, Peter Kluppels

Interview Silke Hoefkens

Tekst: Marc Van Outryve en Silke Hoefkens

Hoe ontstond je interesse voor de natuur, Silke?

Reeds als kind brachten mijn ouders me in contact met de natuur. Toen ik een jaar of 10 was, hielp ik mee aan de paddenoverzet. Ik kreeg ook een vlindernetje, waardoor ik op speelse wijze vlinders leerde herkennen. We brachten zalige wandelvakanties door in de weidse natuur van Zweden en Hongarije. De natuur kreeg een plaats in mijn leven.

Hoe werd je actief vrijwilliger bij Natuurpunt Antwerpen Stad (NAS)?

Tijdens de corona-epidemie in 2020 bood ik me aan voor vrijwilligerswerk bij Natuurpunt. Ik volgde ook een cursus natuurmanagement bij **Inverde**, de officiële opleidingspartner van het Agentschap voor Natuur en Bos. Zo verdiepte ik me in de wondere wereld van de natuur. Ik belandde bij de beheerploeg van de Wolvenberg, het enige echte natuurdomein binnen de Antwerpse ring. Ik doe nog steeds enthousiast mee met de 'anciens' van de ploeg, o.a. bij het bestrijden van Japanse duizendknoop, een hardnekkig woekerende exoot. Ik volgde zelfs een opleiding kettingzagen, een ware uitdaging, maar zeer nuttig wanneer het eens gestormd heeft en we de paden opnieuw moeten vrij maken. Nooit is het saai! Integendeel, hoe meer ik het natuurbeheer onder de knie krijg, hoe meer ik ervan geniet.

Heb je enkele tips om Antwerpen te 'vergroenen'?

Groene ruimtes in onze stad zijn geen overbodige luxe, we hebben er echt te weinig. Uiteraard is het stadsbestuur het best geplaatst om dit te realiseren, maar elk van ons kan hier ook zijn persoonlijk steentje toe bijdragen. Mijn boodschap luidt: "Ontharden en nog eens ontharden"! Tuinstraten met geveltuinen en groene daken zijn een lovenswaardig initiatief, dat we op grotere schaal moeten toepassen. Het waterbeheer kan beter, door het hemelwater efficiënter op te vangen in onze tuinen en op onze daken.

Wil je nog iets kwijt, Silke?

Ik wil een warme oproep doen aan de jonge mensen om zich persoonlijk te engageren voor de natuur in de stad. Overwin je drempelvrees hiervoor! Je hoeft helemaal geen natuurexpert te zijn om actief mee te helpen bij de beheerploeg van ons natuurdomein Wolvenberg. Je leert dit vlot gaandeweg. Je begrijpt stilaan ook beter hoe micro-organismen, planten en dieren een perfect samenwerkend geheel vormen. Voor de natuur zorg dragen is niet alleen leuk, maar ook heilzaam voor je fysieke en voor je mentale gezondheid. In Engeland kan je huisarts je zelfs 'een verblijf in de natuur' voorschrijven. Zo creëer je een win-winsituatie voor de natuur in je omgeving en ook voor jezelf! ■

Silke Hoefkens (foto: Wannes Van Herck)

Antwerpse slechtvalk met gevangen duif (foto: Maarten Mortier)

Interview Maarten Mortier van het Fonds voor Instandhouding van Roofvogels (FIR)

Tekst: Chantal Van Gool en Guy Van Steen

Stel jezelf eens kort voor.

Ik ben 40 jaar, geboren en getogen in Wilrijk. Ik werk als bewakingsagent bij Mediahuis waar ik vooral nachtschiften doe en dit stelt mij in staat om bijna dagelijks buiten in de natuur te zijn. Als autodidact ben ik geobsedeerd door roofvogels en trektellen.

Hoe is je belangstelling voor roofvogels, in het bijzonder voor slechtvalken ontstaan?

Als kind was ik altijd al gefascineerd door vogels. Spijtig genoeg ebde dit weg toen ik op mijn 18de beroepsmilitair werd. Toen ik 30 werd, flakkerde de passie terug op en kwam ik in contact met vogelwerkgroep ARDEA. Joris Van Reusel was toen verantwoordelijk voor het slechtvalkenproject op het Kiel. Bij een observatie die we samen vanop de Silvertop-woonblokken deden, op zoek naar een mogelijk eerste broedgeval op de Christus Koningkerk, zag ik voor het eerst een slechtvalk live een merel vangen. Een moment om nooit te vergeten en ook het begin van mijn passie voor slechtvalken.

Welke rol vervult een slechtvalk in de ecologie van de stad? Kunnen er ook te veel zijn op een bepaald moment?

De slechtvalk is de toppredator in de stad. Zwakke en ontsnapte vogels worden door slechtvalken uit de stadsnatuur verwijderd. Bijna aan elke broedplaats daalt het aantal stadsduiven. Wat niet wil zeggen dat die zich niet elders vestigen. De slechtvalkenpopulatie is zeker terug op peil. Slechtvalken hebben toch wel nood aan een voldoende groot jachtgebied. Het aantal slechtvalken dat een stad kan dragen is dus beperkt. Onderling zullen ze immers strijden om de beste territoria. Hierbij zullen er slechtvalken sneuvelen en broedsels mislukken, wat de populatie in evenwicht zal houden.

Hoe ervaar je de evolutie van de slechtvalken in een stad als Antwerpen? Is er volgens jou nog meer nodig voor de verdere bescherming en opvolging van de slechtvalken?

Er is zeker een opwaartse trend in de stad, maar zoals hierboven al gezegd, is een stad natuurlijk beperkt qua draagkracht van het aantal koppels dat er kan leven. Antwerpen is momenteel goed bedeed wat slechtvalken betreft en het plaatsen van nieuwe nestkasten lijkt mij overbodig. Het zou leuk zijn als er meer spontane broedplaatsen zouden ontstaan. Momenteel is er zo maar één en dat is in een destillatiekolom bij Total Energies in de haven. Het enige nadeel aan dergelijke natuurlijke nestplaatsen is dat de vogels er moeilijker op te volgen en te ringen zijn.

Slechtvalkenparing (foto: Maarten Mortier)

Vogelwerkgroep De Stadsmus sponsort sinds 2024 mee de 4G verbinding voor de slechtvalken aan het Loodswezen in Antwerpen. Waarom is het beeldmateriaal van enig belang?

Met het oog op het ringen van de kuikens is het belangrijk om de leeftijd te kennen. De 4G camera stelt ons in staat om dit exact te bepalen. Verder is het gewoon leuk en informatief om aan geïnteresseerden beeldmateriaal te kunnen tonen over het wel en wee van topnatuur in de stad. Een icoonsoort als de slechtvalk spreekt immers altijd tot de verbeelding.

Meer info over het FIR, vind je op <https://www.roofvogelwerkgroep.be/>

Maarten geeft een lezing over 'Slechtvalken in de stad' op 14 juni 2024 tijdens de jaarafsluiter van De Stadsmus in Buurtcentrum Cortina '121', Kerkstraat 121, 2060 Antwerpen. Meer info: zie pagina 7. ■

Wie is wie bij Natuurpunt Antwerpen Stad (NAS)?

Op 15 maart kreeg ons bestuur van de jaarlijkse lokale Algemene Vergadering opnieuw het vertrouwen van de aanwezige leden. Hieronder stellen de bestuurders en enkele werkveldverantwoordelijken zich kort aan u voor. Als u één van deze mensen wil contacteren, kan dat via het algemene mailadres: info@natuurpuntantwerpenstad.be

Frank Rylant

**Verantwoordelijke werkveld
Natuurbeheer en conservator
Wolvenberg**

"Voor Wolvenberg is er een geactualiseerd beheerplan en er werden recent enkele poelen nieuw of opnieuw aangelegd. Daarnaast werden de volkstuintjes omgevormd tot een aansluitende publieke groene zone en werd er op de Brilschans een perceel bij het natuurgebied gevoegd. Dat alles stelt NAS in staat om door een gericht beheer de bedreiging van de biodiversiteit -bv. door overmatige stikstofdepositie- tegen te gaan".

Marc Andries

**Verantwoordelijke werkveld
Natuureducatie**

"Onbekend is onbemind. Dat geldt zeker ook voor de natuur. Via lezingen, cursussen en geleide wandelingen probeer ik om bij mijn stadsgenoten de verwondering voor, de kennis van en het respect voor die natuur (terug) aan te wakkeren".

Chantal Van Gool

**Verantwoordelijke werkveld Natuurstudie
en Vogelwerkgroep De Stadsmus**

"Met de vogelwerkgroep onderzoeken we welke vogels waar en wanneer in onze stad te vinden zijn. Dit doen we bijvoorbeeld door maandelijkse vogeltellingen, broedvogel-, watervogel- en meeuwentellingen maar ook via studieprojecten in opdracht van de stad.

We werken ook mee aan beschermingsprojecten, o.a. voor gierzwaluwen en dragen een steentje bij aan het slechtvalkenproject.

Mijn persoonlijke missie is belangstelling te wekken voor de variatie aan vogels die er in onze stad te vinden is. Zo bieden we interessante vogelcursussen aan en organiseren we boeiende wandelingen en lezingen om de Antwerpenaar onder te dompelen in de voor hen soms nog onbekende vogelwereld die onze stad Antwerpen biedt. Regelmatig gaan we ook op excursie buiten de stad om andere vogels te ontdekken in hun biotoop".

Christiane Lobbestael

**Coördinator werkveld Communicatie, eindredacteur
nieuwsbrieven en secretariaat**

"Ik wil iedereen blijven enthousiasmeren over het belang van de natuur, de grote voordelen van meer groen in de stad.

Ik ondersteun de dagelijkse werking. Info/teksten opvragen bij onze werkgroepen en verwerken voor publicatie in sociale media en nieuwsbrieven. Opvolgen deadlines. Voorbereiding vergaderingen communicatie. Up-to-date houden van jaarkalender/communicatieplan. Coördineren contact vrijwilligers. Delen van info met werkveld communicatie".

Koen Van Keer

Verantwoordelijke werkveld Beleid en lokaal voorzitter

"Beleidswerk is in een stad als Antwerpen best 'pittig'. Naast de contacten met politiek en administratie, particulieren en verenigingen, zijn er enkele dossiers die veel tijd en energie vergen, zoals het opvolgen van het project 'De Grote Verbinding' (ringparken Groene Vesten en Zuid) en de bouw en opstart van de werking van het Natuurhuis Brialmont. In het beste geval zijn dat natuurlijk wel projecten waarmee we een reële impact kunnen hebben op Antwerpen en de Antwerpenaar".

Silke Hoefkens

Secretaris

"Met Wolvenberg hebben we in de stad een prachtig stukje natuur, dat we moeten koesteren. Elke week steken vrijwilligers de handen uit de mouwen. Zo garanderen we dat alle natuurliefhebbers er ten volle van kunnen genieten".

Ludwig Van den Eynde

Penningmeester

"De financiën zijn een belangrijk onderdeel van onze vereniging. Als bestuur en als penningmeester wil je een zicht hebben op de financiën. Het opstarten van projecten en nieuwe initiatieven kan afhangen van het mogelijk budget. Je moet als penningmeester vooral ondersteunend werken. En daarvoor wil ik me graag inzetten".

Gratis online cursus Tuinvogels in Vlaanderen

Geniet jij ook zo van die prachtige vogels in je tuin? En wil je meer weten over die gevederde passanten? Des te meer je over hen te weten komt, des te meer plezier je beleeft tijdens het vogels kijken. Start met deze gratis online cursus en kom in 10 boeiende lessen meer te weten over de meest voorkomende tuinvogels in Vlaanderen. Je krijgt ze te zien én te horen. Je ontvangt 1 les per week. Zo kan je de soorten die je in een les ontdekt ook rustig spotten in je tuin.

Welke soorten bespreken we in de cursus Tuinvogels in Vlaanderen?

- les 1: de huismus en de heggenmus
- les 2: de merel en de zanglijster
- les 3: de koolmees en de pimpelmees
- les 4: de roodborst en de winterkoning
- les 5: de Turkse-tortel, de houtduif en de holenduif
- les 6: de boomkruiper, de boomklever en de grote bonte specht
- les 7: de vink, de groenling en de putter
- les 8: de ekster, de gaai en de kauw
- les 9: de kramsvogel, de koperwiek en de spreeuw
- les 10: de sperwer en de bosuil

Veel plezier!

Schrijf je gratis in op <https://www.natuurpunt.be/pagina/gratis-online-cursus-tuinvogels-vlaanderen>

Johan Wyckmans

**Verantwoordelijke werkveld
Vereniging**

"Ik zorg voor de organisatie van de vrijwilligerswerking, evenementen voor leden en voor het grote publiek en logistieke ondersteuning allerlei, zoals verzendklaar maken van ons ledenblad.

Onze vrijwilligers zijn het hart van de vereniging. Dankzij hen is er elk kwartaal het ledenblad Natuur.stad en kunnen we o.a. jaarlijks onze Inheemse Plantenmarkt organiseren of meedoen aan Behaag... natuurlijk! Met (deze en toekomstige) projecten rond inheemse en autochtone planten willen we immers de stad, andere partners én jou blijven overtuigen om bij aanplanting voor inheemse soorten te kiezen, zelfs nu het klimaat verder opwarmt! Die keuze is nog altijd veruit de beste voor onze biodiversiteit, ook in 't stad!'

Programma Jaarafsluiter vogelwerkgroep De Stadsmus vrijdag 14 juni 2024

We organiseren, voor het eerst, een avond om het voorbije werkjaar af te sluiten bij een hapje en een drankje.

Hierbij worden jullie uitgenodigd om samen met ons te genieten van de foto's van onze uitstappen en van een boeiende lezing over 'Slechtvalken in de stad' door Maarten Mortier.

Erna kan er volop kennisgemaakt en bijgepraat worden, én wie weet ook wel nieuwe ideeën uitgewisseld worden.

Wanneer: vrijdagavond 14 juni 2024

Locatie: Buurtcentrum Cortina '121'
Kerkstraat 121 - 2060 Antwerpen

Gelieve in te schrijven via volgende link:

<https://www.natuurpunt.be/agenda/vogelwerkgroep-de-stadsmus-feestelijke-seizoensafsluiter-16913?date=14/06/2024>

Programma:

19u00: Deuren open

19u30: Welkomswoord door Chantal Van Gool
Lezing Maarten Mortier

20u15: Beknopt jaaroverzicht vogelwerkjaar met aansluitend slideshow foto's van onze uitstappen

20u45: Hapjes en drankjes, bijpraten en ideeën 'broeden'

Viersels Gebroekt

Tekst: Ria Van Bastelaere

De Kleine Nete slingert door de Kempen en bepaalt het landschap van bloemrijke graslanden en ruigten, moerassen en broekbossen. Langs deze rivier liggen een aantal natuurparels, waaronder het Viersels Gebroekt. Dit natuurgebied is een mooi voorbeeld van de vroegere vloeibeemden die zeldzame dieren en planten van waterrijke gebieden herbergen. Je kan het domein van 30 hectare verkennen via het 'Broekpad', een bewegwijzerd wandelpad (4,5 kilometer) dat zich doorheen de meest schilderachtige beemdlandschappen slingert, van de hoog en droog gelegen dorpskern naar het lager gelegen Viersels Gebroekt.

Als het veel regent staat ook het plankenpad onder water (foto: Alain Leglay)

bergeend. Kolganzen, die het broedseizoen in het noorden doorbrengen, strijken hier jaarlijks neer om de winter door te brengen. Vaak waden grote zilverreigers in het water op zoek naar een smakelijke prooi, terwijl ransuilen ergens in de bomen hun dutje doen. Naast vogels, bestaat er ook een kans om reeën te spotten en wie weet kom je zelfs een bever tegen!

Praktisch

- Startpunt wandeling Sint-Willibrorduskerk, Beemdstraat 1, Viersel.
- Een digitale versie van het plannetje is te vinden op <https://www.natuurpunt.be/natuurgebieden/kleine-netevallei-viersels-gebroekt-steenbeemden-het-goor-nazareth-zuid>.
- Parkeren kan tegenover de kerk.
- Het gebied is het hele jaar vrij toegankelijk voor wandelaars.
- Laarzen of stevig schoeisel zijn ten eerste aangeraden.
- Honden zijn welkom, maar moeten aan de leiband.
- Voor een wandeling met een ervaren gids, contacteer Marc Vermeylen op 03 481 94 76.

Vloeibeemden

Het systeem van vloeibeemden is een oude landbouwtechniek, waarbij hooilanden langs rivieren regelmatig bevoeid worden met vruchtbaar makend rivierwater. De bevoeiing zorgde voor een hogere hooiopbrengst. Het fijnmazig netwerk van sloten en grachten, ooit bedoeld voor bevoeiing, is vandaag nog deels zichtbaar. Dit systeem raakte echter in onbruik. Sedert de tweede helft van de vorige eeuw onderging het landschap aanzienlijke veranderingen. Grote delen van de Netevallei werden gedraineerd, opgehoogd en ontwikkeld, waardoor het voor talrijke planten- en diersoorten moeilijker werd om te overleven. Natuurpunt De Wielewaal tracht door middel van aankoop en beheer de rijke biodiversiteit van weleer te herstellen.

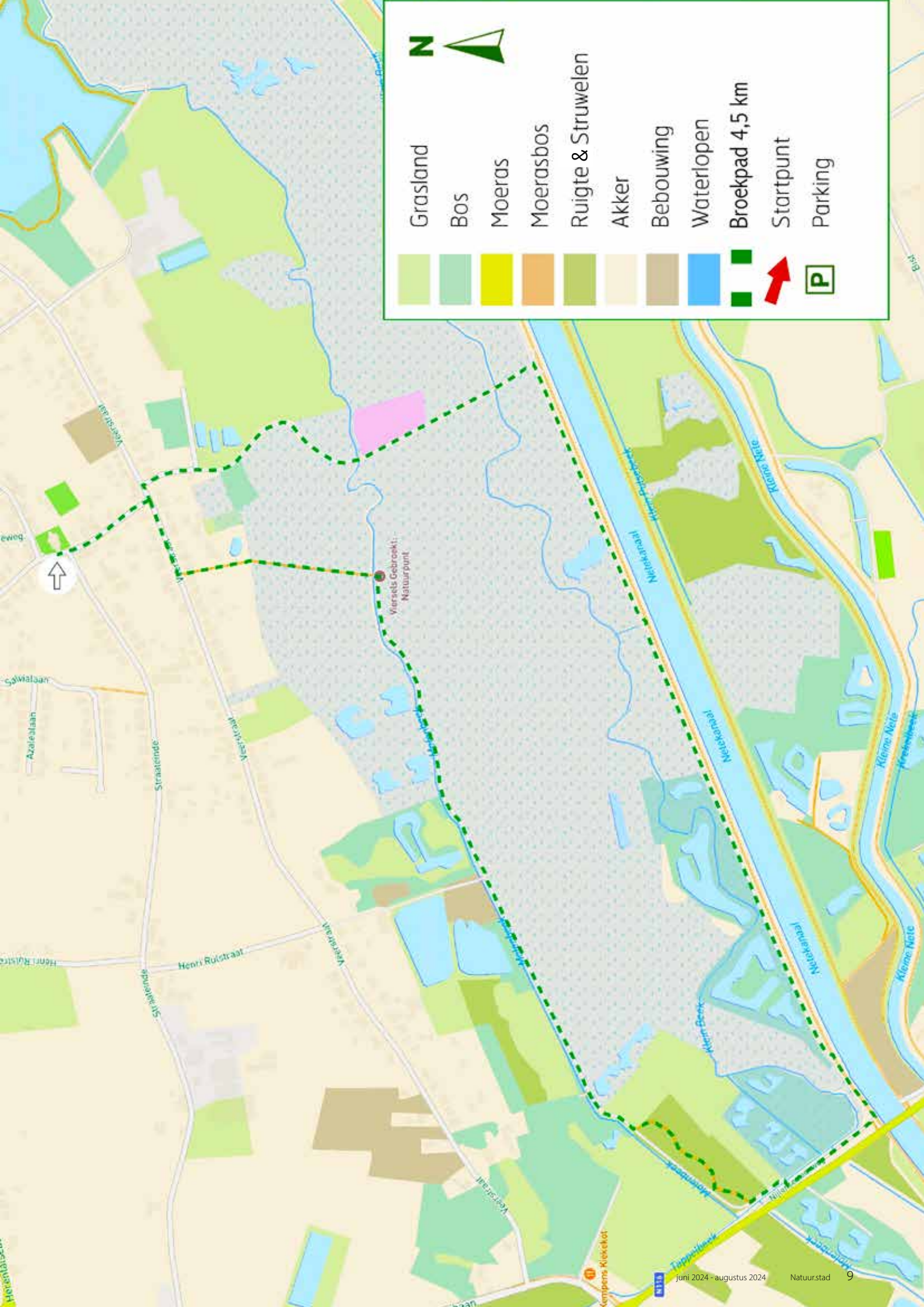
Fauna en flora

In de late lente en de zomer krioelt het er van vlinders en libellen. Je vindt er ook populaties van een heel aantal zeldzame soorten zoals rivierdonderpad, beekprik, blauwborst, nachtegaal, zomerklokje. Ook moeraskartelblad gedijt hier goed.

Het Viersels Gebroekt is van belang als overwinteringsplaats voor diverse watervogels, waaronder verschillende eendensoorten zoals smient, pijlstaart, wintertaling en

Veel natte zones (foto: Alain Leglay)

Grasland

Bos

Moeras

Moerasbos

Ruigte & Struwelen

Akker

Bebouwing

Waterlopen

Broekpad 4,5 km

Startpunt

Parking

Feestelijke heropening Wolvenberg

Tekst: Koen Van Keer

Goed nieuws, de aanleg van de tweede fase van Park Brialmont is afgewerkt! Er is zowel in Wolvenberg als in het Brilschanspark hard gewerkt aan nieuwe verblijfsplekken aan het water en nieuwe parkpaden.

Vlonderpad in natuurreservaat Wolvenberg
(foto: Koen Van Keer)

In bepaalde delen van het natuurreservaat Wolvenberg wil Natuurpunt geleidelijk meer lichtinval brengen. Zo krijgen kruidenrijke ondergroei en mantelzoomvegetatie meer kans om zich te ontwikkelen. Er zijn nieuwe poelen aangelegd en bestaande poelen zijn uitgediept.

Het padennetwerk is herbekeken om betreding buiten de paden zo veel mogelijk tegen te gaan, ter bescherming van de natuur. Op drassige bodems zijn vlonders aangelegd. Langs het pad vind je uitkijpunten met zitbanken en ook informatieborden.

Over smaak gaan we niet discussiëren

Naast tal van positieve reacties, ontvingen we ook van een aantal mensen de boodschap dat ze de heraanleg van de paden te weinig 'wild' vonden voor een natuurgebied. Daar hebben we uiteraard alle begrip voor. We zijn er echter gerust in dat de natuur haar plaats snel terug zal innemen en de nieuwe paden er dus snel genoeg terug 'wilder' zullen uitzien. En op de biodiversiteit in het gebied hebben die nieuwe paden geen noemenswaardig effect.

(Her)openingsfeest op 22 juni

Op 22 juni vindt vanaf 13u in park Brilschans (zone aan Marcel Auburtinlaan) een openingsfeest plaats voor Park Brialmont. Van daaruit zullen dan ook wandelingen naar Wolvenberg worden begeleid waarop de gemaakte keuzes ook worden toegelicht.

Vogelweekend in Trois-Ponts

Notenkraker en waterspreeuw, in de stad zal je deze vogels zelden vinden. Daarom gaat onze lokale vogelwerkgroep de Stadsmus ernaar op zoek in de Ardennen. Uiteraard zullen we ook andere bijzondere vogels spotten. We trekken hier een heel weekend voor uit. Het worden gegarandeerd gezellige en leerrijke dagen.

Waar: het Natuurvriendenhuis Les Gattes in Trois-Ponts.

Wanneer: van vrijdagavond 27 september tot zondag 29 september 2024.

Wat kost het: € 65 voor leden van Natuurpunt en € 80 voor niet-leden. Als je recht hebt op een sociaal tarief (verhoogde tegemoetkoming bij je ziekenfonds) dan betaal je € 30. Inbegrepen: 2 overnachtingen in het Natuurvriendenhuis (leden van de vereniging Natuurvrienden krijgen hier nog een korting op); warme maaltijd op vrijdag- en zaterdagavond met keuze voor vegetarisch; koffie en thee 's morgens.

Niet inbegrepen: andere dranken (ter plekke te koop); ontbijt en lunchpakket op zaterdag en zondag.

Voor het vervoer naar Trois-Ponts organiseren we een carpooling. De kosten voor het vervoer betaal je rechtstreeks aan de chauffeur waarmee je mee meijdt. Ook dit is niet in de prijs inbegrepen.

We vertrekken op vrijdag rond 16 uur in Berchem en we zijn zondagavond rond 19 uur terug thuis.

Het aantal deelnemers is beperkt. Wacht dus niet te lang om in te schrijven.

Inschrijven kan via de website van Natuurpunt:

<https://www.natuurpunt.be/naarbuiten>.

VITIS

eten + drinken
open

woe-don-vrij — 1600u
zat-zon — 1130u

wij proberen zoveel mogelijk
met lokale producten te werken

allergenen — vraag info aan de bar
reservaties — 0490 43 43 46

www.vitis - eten - en - drinken . be

Generaal Drubbelstraat 128, Berchem

Grote kaardenbol

Tekst: Marc Van Outryve

Op het eerste gezicht lijken kaardenbollen op distels, maar ze zijn er niet mee verwant.

De plant gedijt goed in een stedelijke omgeving

Grote (of wilde) kaardenbol treffen we zowel in pioniersvegetaties als in ruigten aan.

De plant is vrij algemeen verspreid, ook in steden waar haar aantal toeneemt.

In Vlaanderen vind je ze doorgaans in de polders, met talrijke populaties in de opgespoten terreinen van het Antwerpse havengebied.

De plant is tweejarig: in het 1ste jaar vormen zich de plant en de bloemhoofden en in het 2de jaar bloeit ze. Die bloei begint vanuit het midden van de bloeiwijze en bloeit tegelijk naar boven en beneden. Hierbij zijn twee lilakleurige ringen te zien. De bloemkroon is omgeven door stekelige schutbladeren en borstelvormige stroschubben, die langer zijn dan de bloem zelf. De grote kaardenbol is een 'archeofiet', die reeds vóór 1500 tot onze flora behoorde.

Grote kaardenbol met dubbele bloemenrij (foto: Steve Bidmead via Pixabay)

Grote kaardenbol met putter (foto: Denja1 via iStock)

Een door insecten en door vogels begeerde plant

De grote kaardenbol wordt omwille van zijn overvloedige nectar druk bezocht door bijen, hommels en dag- en nachtvlinders. Deze insecten zorgen terzelfdertijd voor de bevruchting. De kaardenbol is eveneens een belangrijke waardplant voor de moerasparelmoervlinder.

De steunbladeren aan de stengel staan 2 aan 2 rechtover elkaar en hebben een vergrote bladvoet. Zo vormen ze een klein waterreservoir, waar de vogels hun dorst kunnen lessen. In het Frans heet de plant overigens 'cabernet des oiseaux'. Na de zaadzetting sterft de plant af en wordt ze gretig opgezocht door putters, die gespecialiseerd zijn in het verorberen van distel- en kaardenbolzaad.

Wat betekent 'kaarden'?

In onze streken werd de grote kaardenbol tijdens de Middeleeuwen gebruikt om stoffen zoals lakens en dekens te ruwen. Dit werd ook 'kaarden' genoemd. Er werden speciale machines ontwikkeld voor het ruwen van weefsels met behulp van de kaardenbol. Hierdoor werd de oppervlakte van een stof oneffen en pluizig gemaakt. Voor het kaarden van wol waren de stekels evenwel niet ruw genoeg. ■

GROTE KAARDENBOL

Wetenschappelijke naam	<i>Dipsacus fullonum</i>
Familie	Kaardenbolachtigen
Voorkomen	bermen, kapvlakten, graslanden
Hoogte	80-150 cm; tot 2 m in steden
Bladeren	eirond, kaal of stekelig; tot 30 cm lang
Bloeiperiode	juli-september
Bloeiwijze	2-jarig; 2 kransen bloemen
Zaadvorming	september - oktober
Vrucht	dopvrucht of noot
Verspreiding	via dieren of via regenwater

VANUIT 'T STAD DE NATUUR IN? MET EEN FIETS VAN DE GEUS BEN JE ER ZO!

Al 40 jaar zijn wij jouw fietsenwinkel in en rond Antwerpen. Met welke fiets trek jij de natuur in: de stadsfiets, e-bike, reisfiets, gravelbike, racefiets, bakfiets of vouwfiets? Bij Fietsen De Geus helpen we je kiezen.

PLAN EEN GRATIS
TESTRIT IN EEN VAN
ONZE 4 WINKELS

Voor elke verkochte fiets planten wij, samen met Go Forest, één boom. Dit komt neer op circa 3.500 bomen per jaar! Waarom wij dit doen lees je op fietsendegeus.be/go-forest.

ONTDEK ONS GAMMA
EN ALLE FILIALEN OP

[FIETSENDEGEUS.BE](https://fietsendegeus.be)

De Europese Spin van het Jaar ook in Antwerpen

Tekst: Koen Van Keer

Jubileum

In het jaar 2000 startten de 'Duitssprekende Europeanen' (Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland) met de verkiezing van een spin van het jaar. Het idee ontstond uit de noodzaak om de talloze onzinnige (en soms waanzinnige) mythes en 'urban legends' over spinnen enigszins te counteren vanuit de overtuiging dat 'onbekend ook onbemind maakt'. Nog in 2022 verscheen een ophefmakend wetenschappelijk artikel dat door een breed onderzoek aantoonde dat desinformatie over spinnen alom aanwezig is en het efficiëntst vermeden

De laureaat van 2024: de holenspin

Zoals de naam suggereert, wordt de holenspin veelal gevonden in grotten, mijnschachten, spelonken en oude keldergewelven. Ze heeft met andere woorden locaties nodig met een koel en vochtig microklimaat. Deze leefplaatsen moeten vorstvrij zijn en mogen geen al te grote temperatuurschommelingen vertonen.

Een dergelijke habitat vinden we echter ook in de ondergrondse delen van menselijke constructies, zoals riolen, waterputten enz.

Galgweb

De holenspin bouwt een zogenaamd 'galgweb'. Dat is een driedimensionale constructie van waaruit vangdraden naar beneden lopen. Het onderste gedeelte van iedere vangdraad is bekleed met een rij kleefstofdruppels. Als een prooi verstrikt geraakt is in de kleefstofdraden, zal de spin er nog meer vangdraden over werpen en uiteindelijk de prooi doden met verschillende gifbeten. Dan takelt ze de prooi omhoog in het web (vandaar 'galgweb'). Typische prooien zijn muggen, kevers, pissebedden,...

Waar in Antwerpen leeft de holenspin?

In Antwerpen-stad is de holenspin gemeld van de ruïnen en werd daar ook gefilmd in het kader van de natuurdocu 'Onze Natuur'. Verder zijn er meldingen uit de Zoo (onder putdeksels) en uit het natuurreservaat Wolvenberg (in de kazemat voor

ze werd dichtgemetseld). Maar ook in de keldergewelven van de ruïne van het voormalige Sint-Paulusklooster is ze gezien en zelfs tegen het plafond van een verscholen volgestorte kelder in het Domein Hertoghe.

De spinnendeskundigen hopen met de verkiezing van de holenspin dat meer waarnemers oog zullen hebben voor deze soort en haar zullen melden door ze te fotograferen en in te voeren op de meldingssite van Natuurpunt: www.waarnemingen.be.

Holenspin draagt haar eicoon met zich mee (foto: ARABELbeeldbank / ©Pierre Oger)

wordt door spinnendeskundigen aan het woord te laten in de mediaberichtgeving.

Het was de Belgische Arachnologische Vereniging ARABEL die het Duitstalige initiatief 'openbrak' door aan te sluiten bij de verkiezing, waarna die verpopte tot 'Europese Spin van het Jaar'. Anno 2024 nemen 84 arachnologen uit 27 verschillende Europese landen deel. Dit jaar vieren we dus een dubbel jubileum: 25 jaar 'Spin van het Jaar' en 20 jaar 'Europese Spin van het Jaar'.

Op natuurwandelen met doe-opdrachten

Het JoNAS-team

Niets zo leuk als gaan wandelen in de natuur. Zeker als het mooi weer is! Je wandeling wordt nog leuker als je onderweg opdrachten voor elkaar verzint.

Een rugzak met materiaal heb je niet nodig. Het enige wat je nodig hebt is een flinke dosis enthousiasme en voor de rest moet je genieten met al je zintuigen!!

We geven je hier al een beetje inspiratie, maar laat gerust ook je eigen fantasie aan het werk

✿ Wie spot als eerste een dier op je wandeling? Of een spoor van een dier?

Kan je dit dier ook uitbeelden?

✿ Als je goed kijkt, zie je veel meer dan alleen groene planten, bruine stammen van bomen en grijze stenen. Zoemende en fladderende insecten en bloeiende bloemen zorgen voor extra veel kleur in de lente en zomer. In de herfst hebben de bomen dan weer een kleurenpracht aan bladeren. En in de winter valt er ook nog kleur te ontdekken.

Ga op zoek naar een voorwerp (bloem, dier,...) in de natuur, dat dezelfde kleur heeft als je T-shirt, je broek, je laarzen, je pet,...

✿ Verzamel bladeren, takken, veren, stenen en nog veel meer. Maak er samen een schilderij van. Gebruik alleen materiaal dat je op de grond kan vinden. Je mag je

schilderij gerust laten liggen zodat andere wandelaars er ook van kunnen genieten.

✿ Ga op zoek naar iets hard, stekelig, zacht, glad, koud, warm,...

Je kan voelen met je handen, maar voel ook eens met je voeten. Laat iemand anders met gesloten ogen voelen aan je gevonden voorwerp en raden wat het is.

✿ Zoek 10 voorwerpen die je op de grond vindt. Leg ze bij elkaar zodat iedereen ze goed kan zien. Iedereen moet nu zijn ogen sluiten en er wordt 1 voorwerp weggenomen. Kan iedereen raden wat er weggenomen is?

✿ Zoek op je wandeling een voorwerp dat begint met de letter A. Wie het eerst iets vindt, mag de volgende letter kiezen. Of ga gewoon het alfabet af.

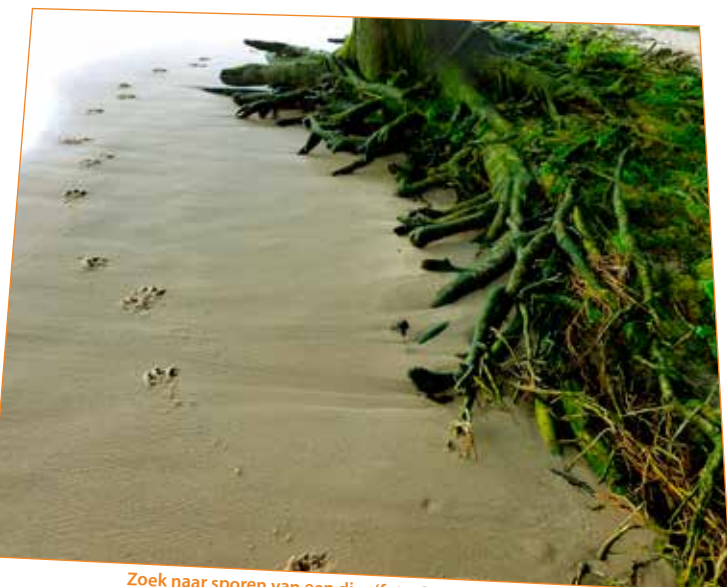
Knuffel eens een boom (Petra via Pixabay)

✿ Spreek voor een stukje van je wandeling enkele bewegingen af. Bijvoorbeeld iedere keer wanneer je een brandnetel ziet, maakt iedereen een sprongetje. Als je een konijnenkeutel ziet, buigt iedereen door zijn knieën. Als je een spinnenweb ziet, klapt iedereen in zijn handen.

✿ Knuffel een boom. Alleen of allemaal samen.

✿ Als je een vogel hoort fluiten, fluit dan terug.

✿ Verzamel een stuk of 20 twijgen die niet te groot en zo recht mogelijk zijn. Hou ze in een bundel rechtop tegen de grond en laat ze dan vallen. De twijgen vallen kriskras door elkaar. Eén voor één proberen jullie de twijgen weg te nemen. Zolang de twijgen niet bewegen, mag je twijgen wegnemen. Wie verzamelt de meeste twijgen? ■

Zoek naar sporen van een dier (foto: Mona El Falaky via Pixabay)

Ecopower doet ook dit jaar mee aan Expeditie Natuurpunt

Tekst: Frank Los, communicatie-medewerker Natuurpunt Antwerpen Stad

Enkele van de Ecopower-expeditieleden die het voor de Wolvenberg opnemen (foto: Eva Suls)

Vandaag spreken we af met Ecopower.

De zware regenval noopt Eva Suls (die de foto's neemt) en mezelf naar binnen te gaan in plaats van te verzamelen in de Wolvenberg. We worden warm welkom geheten in de moderne kantoren van Ecopower in Berchem.

Ecopower is een coöperatieve producent en leverancier van hernieuwbare energie. Ecopower verenigt burgers om samen te investeren in hernieuwbare energie via rechtstreekse participatie: alle aandeelhouders zijn mede-eigenaar van de productie-installaties.

Evert Van Baelen, Bram Leys en Margot Vingerhoedt (de communicatieverantwoordelijke) stellen ons hun enthousiaste, veelal jonge collega's voor.

Ecopower doet voor de tweede keer mee aan Expeditie Natuurpunt, ook dit jaar gaan ze de Maasroute doen. Op dag één een kayactocht en op dag twee een wandeling van 40 km door de natuur.

De verschillende departementen van Ecopower zijn vertegenwoordigd door drie teams :

- 'Wind in de zeilen'
- 'De Zonnetjes in huis'
- 'Waterkrachtpatsers'

In totaal een 12-tal deelnemers die de expeditie als één groep gaan doen, het is ten slotte geen competitie.

Toch hopen zij dat ook dit jaar hun deelname genoeg sponsorgeld opbrengt. Dit zal ten goede komen van het natuurbeheer van natuurgebied 'Wolvenberg-Brilschans', gelegen naast de kantoren van Ecopower.

We wensen hen allen veel succes.

Je kan de teams nog steunen op:

- <https://expeditie.natuurpunt.be/nl-NL/project/wind-in-de-zeilen>
- <https://expeditie.natuurpunt.be/nl-NL/project/ecopower-de-zonnetjes-in-huis>
- <https://expeditie.natuurpunt.be/nl-NL/project/teamnaam>

Natuurwandelingen in het Antwerpse door de VMPPA (Vereniging voor Milieueducatie Provincie Antwerpen)

08/06/2024 om 14u00. Bomen vertellen hun verhaal. Middelheim (terras Middelheim - Middelheimlaan 61, Antwerpen)

15/06/2024 om 14u00. Stoeplantjeswandeling. Steytelinckpark (Kerk Sint-Bavo, Wilrijk, Sint-Bavostraat 18)

14/09/2024 om 14u00. Herfst in het park. Nachtegalenpark (Parkingang Den Brandt, Beukenlaan 12, Antwerpen)

15/09/2024 om 10u00. Natuur beleven met al je zintuigen. Fort 4 - Mortsel (Hoofdingang Fort 4, Krijgsbaan 212, Mortsel)

15/09/24 om 14u00. Bedreigingen Ertbrugge? Ertbrugge (Hoek Schotensesteenweg - Ertbruggelaan, Deurne)

Tenzij anders vermeld, melden wandelaars zich gewoon aan op de vertrekplaats van de respectievelijke wandeling en is inschrijven niet verplicht. Voor meer info: vmppa-antwerpen-centrum@vmppa-vzw.be of via 0470-13 60 24.

Lees Natuur.stad digitaal

3.000 gezinnen ontvangen vier keer per jaar een tijdschrift met 16 pagina's. Hoeveel ton papier kruipt daarin? Onze drukker werkt met chloorvrij 100% gerecycleerd papier, maar toch... Natuur. stad wil zijn ecologische voetafdruk verkleinen en daarom willen we onze leden graag vragen te overwegen om hun abonnement-op-papier om te zetten in een digitaal abonnement. Je krijgt dan telkens een prima verzorgde pdf opgestuurd. Zo help je onze druk- en verzendingskosten te verlagen en kunnen we meer geld stoppen in onze core business: natuur beschermen.

Wil je mee overstappen op digitaal? Geef ons een seintje via info@natuurpuntantwerpenstad.be.

Activiteitenkalender

JUNI 2024 - AUGUSTUS 2024

Voor de volledige agenda en de meest recente info zie www.natuurpuntantwerpenstad.be

Juni 2024

- 2** Hommelweekend
Wandeling Brialmontpark om 14u00.
Inschrijven via:
<https://www.natuurpunt.be/agenda/hommelwandeling-in-het-brialmont-park-16356>
Afspraak aan voetgangersbrug / Berchembrug naast de ingang van het natuurgebied
- 3** Maandelijks op maandag - Film Brussels wild + natuurwandeling in de stad om 19u30
Filmhuis Klappei, Klappeistraat 2, 2060 Antwerpen
Info: https://www.klappei.be/events/mom9_natuurpunt/
- 7** FONAS – Floristisch onderzoek van Natuurpunt Antwerpen Stad – 18u30
Avondwandeling getijdendok/eilandje. Afspraak Tavernierkaai, Antwerpen
Fb: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100085908627291>
- 14** Feestelijke seizoensafsluiter De Stadsmus om 19u30
Buurtcentrum Cortina '121' - Kerkstraat 121 – 2060 Antwerpen
Inschrijven verplicht via: <https://www.natuurpunt.be/agenda/vogelwerkgroep-de-stadsmus-feestelijke-seizoensafsluiter-16913>
Fb: <http://www.facebook.com/destadsmus/>

- 14** FONAS – Floristisch onderzoek van Natuurpunt Antwerpen Stad – 18u30
Avondwandeling nachtgalenpark. Afspraak Middelheimlaan, 2020 Antwerpen
Fb: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100085908627291>
- 19** FONAS – Floristisch onderzoek van Natuurpunt Antwerpen Stad – 14u00
Middenvijver. Afspraak ter hoogte van tramhalte sporthal, Blancefloerlaan 300, 2050 Antwerpen
Fb: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100085908627291>
- 22** Groot (her)openingsfeest Park Brialmont, 13u00-16u00
Brilschanspark (evenementenzone langs de Marcel Auburtinlaan). Van daaruit vertrekken o.a. wandelingen naar Wolvenberg

DE STADSMUS

Vogeltellingen (iedere eerste zondag van de maand om 8u30)

2 juni 2024:

Groene plekken in de stad (per fiets) – samenkomst poortgebouw Groen Kwartier (Lange Leemstraat)

Inschrijven wenselijk via: vogelwerkgroep@natuurpuntantwerpenstad.be
Fb: <https://www.facebook.com/destadsmus>

Juli 2024

- 7** Gierzwaluwenwandeling
Inschrijven verplicht en alle info via Johan Kempeneers: jupeke@hotmail.com

Augustus 2024

- 4** Anti-graffititeam Wolvenberg van 10u00 tot 12u00
Afspraak aan Rode Posthofbrug – Singel Posthofbrug/Singel
Alle info: <https://www.natuurpuntantwerpenstad.be/events/anti-graffititeam-wolvenberg/>

BEHEER WOLVENBERG

Tweewekelijkse afwisseling tussen zondag-voormiddag en dinsdagnamiddag
Meer info en beheerdata op: <https://www.natuurpuntantwerpenstad.be/nieuws/beheerwerken-wolvenberg/>
Afspraakplaats: container hoek Posthofbrug – Singel.
Stevig schoeisel en kledij die tegen een stootje kan. Werkhandschoenen krijg je ter plekke.